

Zo denken installateurs over doe-het-zelf-activiteiten aan de waterleiding

VWN-bijeenkomst van 28 november 1979, georganiseerd door programma-commissie C.

Bij het spreken over doe-het-zelf-activiteiten voor wat betreft de drinkwatervoorziening en alles wat daarmee samenhangt, lijkt het gewenst eerst het kader te schetsen waarbinnen e.e.a. zich afspeelt.

Ik zal in mijn betoog dan ook aangeven welke instanties bij de drinkwatervoorziening zijn betrokken en welke de relaties tussen die groepen zijn.

Vervolgens zal ik, heel kort, iets zeggen over de praktijksituaties. Ik kan daarover kort zijn, omdat u wellicht beter nog dan ik die praktijk kent.

MR. L. H. REMMERSWAAL
AVOL 's-Gravenhage

Vervolgens zal ik enkele merkwaardige situaties schetsen en de gevolgen daarvan, om tenslotte de visie van de installateur op de problematiek te geven.

De instanties die nu betrokken zijn bij het gehele 'drinkwatergebeuren' zijn:

- De leverancier/distributor (waterleiding-bedrijven).
- De gebruiker.
- De installateur.

Tussen deze groepen bestaan relaties die althans voor een deel zijn vastgelegd. Zo wordt de verhouding waterleidingbedrijf-gebruiker beheerst door de leverings-/aansluitvoorwaarden; de verhouding bedrijf-installateur door de REW;

en de verhouding installateur-gebruiker door de individuele overeenkomsten. Veruit de eenvoudigste regeling zou zijn: het bedrijf levert water en is verantwoordelijk voor de kwaliteit; de gebruiker betaalt voor het produkt en drinkt zijn water. Echter, omdat het hier gaat om levering van één van de eerste en voornaamste levensbehoeften, en omdat het veilig te stellen belang 'de volksgezondheid' zó groot is, gaat het nutsbedrijf, terecht, verder in het verantwoordelijkheidsgevoel en stelt:

Wij leveren niet alleen kwalitatief goed water maar voelen ons óók verantwoordelijk voor wat er ná de meter gebeurt.

I.t.t. bijv. Shell, die benzine levert tot aan de pomp en zich niet verantwoordelijk acht voor het gebruik door de automobilist.

M.i. terecht stelt het nutsbedrijf:

- a. Wij zijn verantwoordelijk voor levering.
- b. Wij accepteren géén risico's t.g.v. geknoei achter de meter.

Hoe is dat risico te vermijden ?

1. Door eisen te stellen aan de installatie achter de meter.
2. Door eisen te stellen aan degene die installeert.
3. Door de gebruiker te verbieden de installatie anders te gebruiken dan voor aftappen van water.

Het eerste aspekt (eisen a.d. installatie) is geregeld in de AVWI en aansluitvoorwaarden en staat vandaag verder niet ter discussie.

Het tweede aspekt (eisen a.d. installateur) is geregeld in en door de REW, een erkenningensysteem, inhoudende dat alleen zij die aan de door het bedrijf te stellen eisen voldoen zijn gerechtigd aan de installatie te werken i.c. de erkende installateur.

Het derde aspekt is geregeld in de leveringsvoorwaarden, luidende vrij vertaald: 'Gebruiker wij leveren, u bent verantwoordelijk voor het onderhouden van uw installatie maar u moet er zelf afblijven'.

En de gehele vermindering van het risico, waarvoor al deze maatregelen zijn genomen, werkt alleen als iedereen zich aan de eisen houdt.

Het nutsbedrijf gaat dan ook m.i. nog steeds terecht verder door te stellen: Wij zijn er niet van overtuigd, dat iedereen zich aan de regels houdt, onze verantwoordelijkheid houdt niet op met te zeggen hier is water, hier zijn de regels, zoek het maar uit.

Neen, wij dienen toe te zien op de naleving. En dan zijn we bij de inspectie.

Op papier, als filosofie, allemaal erg mooi, maar wat is de praktijk.

Omdat 'goed water uit de kraan' zo vanzelfsprekend is en omdat de huishoudelijke installaties bestaan uit veelal eenvoudige, door niemand meer als gevaarlijk ervaren, onderdelen, is de angst om als leek aan de installatie te sleutelen sterk verminderd. (Niemand zal bij het monteren van een nieuwe kraan denken aan de mogelijke onveiligheid van het drinkwatercircuit. Men is hooguit bang voor lekkage.)

Door allerlei oorzaken, vrije tijd, materiaalkeuze, hoge arbeidslonen, onderbezetting personeel, etc. is de tendens om zelf als gebruiker aan de installatie te sleutelen sterk vergroot. Enkele cijfers, hoewel niet al te recent, geven daarover een duidelijk beeld.

In 1976 was de omzet op de sanitairmarkt 500 miljoen, t.w. 400 milj. woningbouw en 100 milj. utiliteitsbouw.

Van de 400 milj. woningbouw zat er 300 milj. bij de installateur en 100 milj. bij de DHZ.

Rekenen we dan nog van de 300 milj. bij de installateur ca. 100 milj. voor de nieuw-

bouw, waar relatief weinig DHZ werk zit dan komen we v.w.b. de omzet op de sanitairmarkt in het deel waar de DHZ zit op een verhouding van 1 : 2 DHZ t.o.v. installateurs.

Waartoe heeft e.e.a. in de loop der jaren geleid ?

Tot heel veel, maar in ieder geval tot enkele wat merkwaardige situaties.

De aanpassing van de 3 in de aanvang van mijn betoog genoemde groepen (bedrijf, installateur, gebruiker) is langzamerhand zó gekunsteld geworden, dat enige activiteiten om de zaak recht te trekken gewenst is. Wat zien we nl.

We zien:

— Een nutsbedrijf dat zich nog steeds verantwoordelijk voelt, dus eisen stelt, inspectiediensten in het leven roept en naar waarde gaat schatten, doch tegelijkertijd aksepteert dat de leek knutselt en tegen de gebruiker zegt 'het mag niet, maar als je het doet, doe het dan goed, dan keuren wij niet af'.

We zien:

— Een VEWIN die eisen stelt aan de installateur t.a.v. kennis, outillage, het ge-regeld uitoefenen van het vak, maar die tegelijkertijd aksepteert dat gebruikers, zonder kennis, zonder outillage, en incidenteel knutselen.

We zien:

— Een inspectie-apparaat dat controleert en aan de installateur sankties oplegt, om niet wordt voldaan aan de voorwaarden, maar dat tegelijkertijd aksepteert dat een 'dwaarsliggende' gebruiker niet wordt beboet.

We zien:

— Een VEWIN die krachtens overeenkomst de installateur verplicht te melden, terwijl tegelijkertijd uit die hoek geluiden worden waargenomen, dat dat melden onvoldoende gebeurt en dat dus de meldingsplicht maar bij de gebruiker gelegd moet worden om het mom van: 'als 3000 installateurs het niet goed doen, dan zullen 3 milj. burgers het vast wel goed doen.'

We zien overigens ook merkwaardige situaties bij de installateur. Immers:

— Hij (de installateur) klaagt steen en breek over de DHZ handel en beunhazerij, maar hij levert zelf aan de gebruiker de DHZ materialen.

— Hij claimt het recht op installatie maar kan prijs- en personeelstechnisch *nooit* aan de theoretische vraag voldoen.

- Hij komt, kollektief, een meldingssysteem vereen doch tegelijkertijd blijken velen onvoldoende te melden.

Zie durft, na dit alles te hebben aangeoord, nog te stellen dat alles maar moet lijven zoals het is?

Zij, installateurs niet!!!

och is het aantal mogelijke oplossingen, waaronder dus handhaving van de status quo, beperkt.

wee uiterste oplossingen zijn:

de hele zaak terugdraaien zoals het er oorspronkelijk op papier moet hebben uitzien of

de problematiek vereenvoudigen door de groepen, componenten, terug te brengen tot twee (nutsbedrijf en verbruiker).

let zal u duidelijk zijn, dat deze oplossingen niet die van ons zijn.

Wan ik kom hierbij toe aan de visie van de installateursorganisaties over de problematiek van de DHZ.

let ene uiterste:

terug naar de theoretische begintoestand (en trias aqua) is naar onze mening irreëel. let zou betekenen:

- Distributie van materialen *uitsluitend* via de erkende installateur.

- Inspectie op grote schaal, bijna huis-aan-huis, periodiek.

- Afkeuren, en dus geen water, als een verbruiker geknutseld heeft.

- Inzet c.q. beschikbaarheid van 30 % téér monteurs.

- En, als belangrijkste, duidelijk maken aan het publiek dat elk geknutsel verboden omdat de veiligheid in gevaar kan komen.

U weet niet hoe u hierover denkt, wij achten dit onhaalbaar, onjuist en irreëel.

let andere uiterste is:

de vereenvoudiging door één component uit te hakelen. M.a.w. laat alle geknutsel vrij, controleer op veiligheid en keur daarop goed of af.

dit betekent:

- Geen of veel minder vakbekwame installateurs, omdat veel minder lieden bereid willen zijn 10 of meer jaren dure opleidingen te volgen om deskundigheid te verkrijgen. Immers als de verbruiker wordt geacht het te kunnen, waarom die 3000 hobbyisten aan niet?

- Noodzaak tot wellicht jaarlijkse inspectie huis-aan-huis, omdat inspectie, nu steeds meer vakkundigheid gaat ontbreken, een eis voor de veiligheid.

- Geen installateur zal meer prijs stellen

op een erkenning waaraan wél plichten maar geen rechten zijn verbonden.

De aldus ontstane situatie wordt beheerst door nutsbedrijf en verbruiker, een verbruiker die ook bij inschakelen van een 'kwasi' vakman, toch zelf verantwoordelijk blijft.

Aan het nutsbedrijf de vererende taak de installatie af te keuren (en dus water te weigeren), omdat geen KIWA gekeurde closetpot is neergezet (of gaat het KIWA ook op de helling? ?).

En aan de inspectie de plezierige taak om aan een DHZ-er, 3 hoog in Amsterdam met 5 kinderen, mee te delen dat hij geen water krijgt omdat de ophangbeugels op de lange duur roestvorming van de waterleiding kunnen veroorzaken!!!! (AVWI) Kortom de relatie Nutsbedrijf-Installateur komt te vervallen, althans een regeling met, over en weer, rechten en plichten is niet meer denkbaar.

En natuurlijk zal een zeer belangrijk deel van installatiewerkzaamheden ook in die situatie door de installateur worden verricht, want niet elke Nederlander is een doorgewinterde DHZ-er en geen enkele Nederlander laat zijn beslissing om iets al of niet zelf te doen afhangen van het feit of er toevallig een REW bestaat, maar

U, het waterleidingbedrijf zal in deze situatie toch geen eisen kunnen stellen aan de installateur die uitgaan boven de eisen, die u stelt aan de verbruiker.

Wij, installateurs, zijn bij zo'n ontwikkeling niet gebaat, en u, waterleidingbedrijf, ook niet.

Echter belangrijker is de vraag of de veiligheid en volksgezondheid daarmee gebaat zijn.

Nee voorzitter, nee.

Afgezien van een véél indringender inspectie die dan nodig is, wat ik reeds zei, is er een ander aspect.

Als t.a.v. de verbruiker wordt gesteld dat hij vrij is om te knutselen dan zal ofwel gekeurd moeten worden op het voldoen aan de voorschriften, maar dat betekent dat de verbruiker ook betrokken moet worden bij het opstellen van die voorschriften en, en dat is belangrijker, die verbruiker moet redelijkerwijs op de hoogte kunnen zijn van die voorschriften, van de normen en van de aanpassingen, etc., ofwel, u keurt op veiligheid.

Dat laatste lijkt maatschappelijk meer aanvaardbaar maar het betekent wél dat de keurende instantie de onveiligheid van een installatie moet kunnen *bewijzen*.

Want, het zij nogmaals gezegd, de verbruiker is verantwoordelijk, hij is bevoegd aan de installatie te knutselen en hem één van de elementaire levensbehoeften te onthouden kan dan alleen, als u gegronde

redenen heeft om te veronderstellen dat de veiligheid in het geding is.

En stel nu dat u goedgekeurd heeft. En stel nu dat er onverhoopt toch iets misgaat en een onveilige situatie, of een gezondheid-bedreigende situatie ontstaat.

Ik bedoel dus dat, hoewel u in pand A de installatie goedkeurde niettemin het water in het naburige pand B t.g.v. het geknutsel in A wordt verontreinigd.

Wie denkt u zal dan door B aansprakelijk worden gesteld?

Juist ja u, de leverancier van vuil water.

Wij installateurs, menen dat er een betere, middenweg, aanpak nodig is.

Wij stellen daarbij voorop dat:

— de veiligheid en volksgezondheid ten alle tijde gewaarborgd blijft;

— de installateur de eerste en vrijwel enige aangewezen instantie is die werkzaamheden aan de installatie dient uit te voeren;

— de installateur verantwoordelijk is voor het geïnstalleerde;

— de maatschappelijke ontwikkelingen inzake DHZ-werkzaamheden niet volledig kunnen en mogen worden genegeerd;

— en dat opleggen van bovenaf van ge- en verboden (bevoogding) alleen dan aanvaardbaar is als het te beschermen belang daardoor daadwerkelijk wordt gediend. Deze uitgangstellingen resulteren, naar mijn mening tot:

— Liberalisering van een beperkt aantal werkzaamheden voor de gebruiker.

— Een noodzaak tot stringente naleving van de bepalingen van de overeenkomsten tussen de 3 groepen.

— De noodzaak van het opleggen van sancties bij niet-naleving.

— Een noodzaak tot voorlichting aan het publiek.

En als ik zeg liberalisering van een beperkt aantal werkzaamheden dan doel ik duidelijk op die werkzaamheden, waarvan geen zinnig mens kan zeggen dat die, zelfs bij onjuiste uitvoering, redelijkerwijs gevaar op kunnen leveren voor veiligheid of volksgezondheid.

En als ik zeg stringente naleving van de overeenkomsten dan doel ik daarbij op REW en leveringsvoorwaarden. Want verbieden aan de verbruiker om aan de installatie te werken en tegelijkertijd dat werk te keuren en te accepteren, is hetzelfde als het verbieden aan minderjarige auto te rijden en tegelijkertijd rij-examen door de politie te laten afnemen. Mijnheer de voorzitter,

nodig en in de ogen van onze klanten
nisch en gewenst.

Dit op elkaar afstemmen van de inspecties
er uiteraard wèl in gecombineerde gas-,
water- en elektriciteitsbedrijven. In de niet
ecombineerde bedrijven is die er bijna
ven vanzelfsprekend, niet.

Vat het resultaat kan zijn van dergelijk
verleg kan ik niet voorspellen. Maar het
niste, dat wij mogen verwachten, is dat
rij iets van elkaar kunnen leren.

. Inspectie door het waterleidingbedrijf
e hoeft een betere juridische basis. Het
uidige waterleidingbesluit regelt wel het
en en ander.

rt. 15 lid 1 luidt:

le eigenaar van het waterleidingnet houdt
ezicht dat aangesloten leidingen en toe-
ellen redelijkerwijs geen verontreiniging
an het leidingnet kunnen opleveren'.

d 2: 'degenen aan wie bedoelde leidingen
n toestellen behoren is gehouden bij de
itoeffening van dat toezicht medewerking
'verlenen'. Als er op het aansluitpunt een
eerklep is ingebouwd is strikt genomen
oldaan aan wat de wetgever in dit artikel
an het besluit bedoelde.

Im de hele drinkwaterinstallatie te mogen
nspekteren geeft dit artikel onvoldoende
egitimatie.

De waterleidingbedrijven hebben daarom
ichzelf het recht tot inspectie maar gegeven
ia het contract met de afnemer. Het is de
raag met welk recht dit gebeurt en of dit
el netjes is van monopolistische bedrijven,
ie zelf, zij het in overleg met consumenten-
rganisaties, hun aansluitvoorschriften
epalen.

en goede publiekrechtelijke regeling lijkt
ij daarom gewenst.

r wordt over gedacht om bij de wijziging
an de Waterleidingwet hier aandacht aan
schenken.

fet de gedachte, dat er nog veel te wensen
verblijft, maar dat er toch in elk geval
en oude Engelse generaal is, die aan onze
uidige inspectie-situatie een puntje zou
nnen zuigen, dank ik u voor uw aandacht.

● ● ●

● Vervolg van pagina 325

Als deze geschetste weg wordt bewandeld

— liberalisering, sankties, voorlichting —

— Dan kan de verbruiker zonder de veilig-
heid in gevaar te brengen en zonder illegaal
bezig te zijn, zijn DHZ hobby uitleven.

— De verboden zullen maatschappelijk
(meer) aanvaardbaar zijn.

— Het toepassen van sankties zal dienen-
gevolge politiek meer haalbaar zijn.

— De verantwoordelijkheid van de voor de
verbruiker verboden werkzaamheden zal bij
de installateur blijven.

— Het nutsbedrijf zal op de hoogte blijven
van de veranderingen door de meldingen
van de installateur.

Met deze aanpak kan krachtig worden ge-
werkt met een relatief kleine groep, te weten
nutsbedrijf en installateur, aan een goede
kwaliteit water en is de DHZ-er verzekerd,
dat hij na het klussen zijn handen in schoon
water kan wassen.

Deze aanpak bergt ook in zich een gouden
toekomst voor de inspectie.

Immers:

De Inspectie hoeft niet meer met twee
maten te meten.

De Inspectie wordt door toepassing van
sankties weer een autoriteit.

De Inspectie heeft in zijn werk te doen met
vakmensen, die weten wat de AVWI
inhoudt.

De Inspectie wordt door de burger gezien
als 'oom agent', die waakt over de veiligheid
en u bent niet meer de meneer die
beugeltjes afkeurt.

● ● ●

● Vervolg van pagina 329

leend dan het KIWA-keurmerk. Binnen
de Europese Normalisatie (CEN) is men al
druk bezig systemen en regels te ontwerpen
opdat een dergelijk Frans merk dezelfde
waarde en zekerheden geeft als het ons ver-
trouwde KIWA-merk. Nederland heeft in
dit een belangrijke stem en inbreng;
zonder ons nu al aan voorspellingen te
waggen verwachten we toch nu al dat het
toekomstige uniforme Europese merk
(CENCER) een behoorlijk getrouwe kopie
van ons eigen merk zal zijn.

Deze gelukkige omstandigheid hebben we
dan te danken aan ons eigen keurmerk.
Dat dat in Europa zo'n lichtend voorbeeld
is geworden is in belangrijke mate veroor-
zaakt door de sterke en eensgezinde steun
van de achterban, de waterleidingwereld
van Nederland.

● ● ●

Agenda

22 t/m 24 juli 1980, Londen: Flood studies
report - 5 years on. Inl.: Conference Office;
Institution of Civil Engineers, 1-7 Great
George Street, London SW1P 3AA, UK.

24 t/m 31 augustus 1980, Kyoto, Japan:
21e Congres van de International Associa-
tion of Theoretical & applied Limnology.
Inl.: Congress Secretariat, c/o Otsu
Hydrobiological Station, Kyoto University,
Shimosakamoto Otsu 520-01, Japan.

1-6 september 1980, Parijs: IWSA-congres.

23-26 september 1980, Amsterdam: Confe-
rentie Fresh Water from the Sea.

23-27 september 1980, Amsterdam: Aqua-
tech-tentoonstelling.

10 t/m 12 september 1980, Rotterdam:
symposium 'Disposal of Chemical Waste
in the Marine Environment, Implications
of the international dumping conventions'.
Inl.: Congresafd. VVV, Stadhuisplein 19,
3012 AR Rotterdam, tel. (010) 141400.

30 sept. t/m 2 okt. 1980, Pretoria: NBRI-
seminar 'Water supply and drainage services
in developing countries'. Inl.: Marieta
Swart, NBRI, P.O. Box 395, Pretoria 0001,
South Africa.

13 t/m 15 oktober 1980, Rüschtikon, Zwit-
serland: Int. congres 'Chemie-Mensch-
Umwelt'. Inl.: Gottlieb Duttweiler-Institut,
Park 'Im Grüne', CH-8803 Rüschtikon-
Zürich.

20 t/m 24 oktober 1980, Wenen: 2nd Euro-
pean symposium on characterization, treat-
ment and use of sewage sludge. Inl.: M. P.
L'Hermite Europese Commissie, DG XII,
Research, Science and Education, 200 rue
de la Loi, B-1049 Brussel, België.

27 t/m 28 oktober 1980 Cudham, Engeland:
Sira-seminar 'Moisture measurement in
solids and gases: available techniques and
applications'. Inl.: Sira Institute Ltd., South
Hill, Chislehurst, Kent, BR7 5EH Engeland.

1 t/m 3 april 1981, Berlijn: Vijfde congres
van de Int. Ozone Association. Inl.: IOA,
14085 Detroit Avenue, Cleveland, Ohio
444107, USA.

Mei 1981, Lissabon (Portugal): UN-
UNIDO-IWRA-Symposium 'Management
of water resources in water-short
industrialised areas'. Inl.: IWRA, Arenales
2040-7B Buenos Aires, Argentinië.

Juni 1981, Toronto: symposium 'Interaction
of sediment and fresh water'. Inl.: mr.
R. L. Thomas, Canada Centre for Inland
Waters, P.O. Box 5050, Burlington, Ontario,
Canada L7R 4A6.

23 t/m 27 juni 1981: zesde Internationale
Fachmesse für Entsorgung: Abwasser, Ab-